

ПОГОДЖЕНО
на засіданні методичної комісії
викладачів загальноосвітньої
підготовки
від 03.09. 2018 року протокол № 01

Робоча навчальна програма з предмета «Українська мова»

Розроблена на основі навчальної програми з української мови 10-11 класів (рівень стандарту), загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 № 1407

№ з/п	Розділ програми	Кількість годин	З них – кількість контрольних робіт
1.	Вступ	3	
2	Поняття норми в сучасній українській літературній мові	1	
3	Лексична норма	11	1 (перевірка мовної теми) 1 (говоріння – усний переказ)
4	Практична риторика	10	1 (письмо:есе). 1(говоріння-діалог)
5	Орфоепічна норма	6	1 (письмо-есе)
6	Орфографічна норма	19	1 (письмо-есе) 1 (говоріння - усн. твір), 1 (перев. мовної теми)
7	Морфологічна норма	15	1(письмо- есе), 1(перев. мовної теми),
8	Практична риторика	5	1(письмо- есе) 1(перев. мовної теми)
9.	Мовна стійкість як ключова риса національної особистості	1	
10.	Практична риторика	6	
11.	Морфологічна норма	11+2 (резерв)	1 (перевірка мовної теми) 1 (письмо-переказ)
12.	Синтаксична норма	15	1 (перев. мовної теми). 1 (говоріння -діалог), 1(говоріння: усний переказ)
13.	Пунктуаційна норма	14+1(резерв)	1 (перевірка мовної теми) 1 (правопис-диктант)
14.	Стилістична норма	10	1 (говоріння -усний твір) 1 (письмо- переказ)
15.	Практична риторика	10	1 (письмо-твір), 1(перев. мовної теми), 1 (правопис-диктант)
	Разом	140	

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс «Українська мова» завершує базову освіту здобувачів освіти. Програма складена відповідно до типового навчального плану. Предмет вивчається протягом трьох курсів: на I курсі - 70 годин, на II курсі – 70 годин, на III курсі - 70 годин.

Навчальна програма розроблена на основі положень Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти.

У контексті ключових підходів сучасної освіти (компетентнісний, особистісно орієнтований і діяльнісний) предмет «Українська мова» є засобом розвитку й соціалізації учнів, становлення їх як особистостей і громадян своєї країни. Здобуті у процесі навчання української мови знання, набуті вміння й навички мають бути опорою, яка дасть учням змогу реалізувати себе в житті, стати носіями культури свого народу, ініціаторами відновлення й збереження найкращих культурних традицій свого народу.

При цьому особистісно зорієнтований підхід до навчання забезпечує розвиток академічних, соціокультурних, соціально-психологічних та інших здібностей учнів.

Компетентнісний підхід сприяє формуванню ключових і предметних компетентностей.

До ключових компетентностей належить уміння вчитися, спілкуватися державною, рідною та іноземними мовами, математична і базові компетентності в галузі природознавства і техніки, інформаційно-комунікаційна, соціальна, громадянська, загальнокультурна, підприємницька і здоров'язбережувальна компетентності, а до предметних (галузевих) - комунікативна, літературна, мистецька, міжпредметна естетична, природничо-наукова і математична, проектно-технологічна та інформаційно-комунікаційна, суспільствознавча, історична і здоров'язбережувальна компетентності.

Діяльнісний підхід спрямований на розвиток умінь і навичок учня, застосування здобутих знань у практичних ситуаціях, пошук шляхів інтеграції до соціокультурного та природного середовища.

Предметна мета – формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості.

Завдання вивчення української мови:

- формування ціннісного ставлення до української мови як державної мови України;
- формування предметної і ключових компетентностей;
- формування духовного світу учнів, цілісних світоглядних уявлень, системи загальнолюдських, національних, особистісних ціннісних орієнтирів;
- навчання засобами мови пізнавати світ, облаштовувати гармонійне співіснування в ньому;
- зберігати й передавати культурні набутки, виражати емоції й почуття, розв'язувати життєві проблеми;
- формування мовленнєвої культури, раціональної мовленнєвої поведінки;
- розвиток логічного і критичного мислення, творчої уяви;
- формування мовного смаку, мовного чуття і мовної стійкості, сприяння усвідомленню краси й естетики української мови.

Змістові лінії визначають суть процесу навчання української мови:

мовленнєва змістова лінія орієнтує роботу викладача на всебічний розвиток учнів, формування їх як компетентних мовців, передбачає системну цілеспрямовану

роботу на кожному уроці над збагаченням активного словника, засвоєнням мовленнєвих жанрів, формуванням навичок ефективної комунікації, набуттям досвіду розв'язання життєвих проблем засобами мови;

мовна змістова лінія визначає перелік важливих для засвоєння питань теорії мови, що є базовими для формування навичок нормативного мовлення, мовленнєвої культури;

необхідність *діяльнiсної змістової лінії* зумовлена мета предметним характером предметних знань і необхідністю занурення учнів як суб'єктів навчально-виховного процесу в усі види діяльності, під час яких вони набувають суб'єктного досвіду, опановують різні стратегії мовленнєвої діяльності;

соціокультурна змістова лінія покликана забезпечувати системність патріотичного, морального,

естетичного виховання учнів, реалізовувати завдання соціалізації молоді, бути орієнтиром у спрямуванні навчання на оволодіння всіма ключовими компетентностями.

У *мовленнєвій лінії* подано перелік рекомендованих видів роботи, які дають змогу учням реалізувати здобуті знання на практиці. Ці види роботи забезпечують повноцінний мовленнєвий розвиток ліцеїстів, бо комплексно охоплюють формування всіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння і письма).

Соціокультурна змістова й наскрізні лінії

Соціокультурна змістова лінія покликана забезпечувати системність патріотичного, морального, естетичного виховання учнів, реалізовувати завдання соціалізації молоді, бути орієнтиром у спрямуванні навчання на оволодіння всіма ключовими компетентностями.

Наскрізна лінія **«Екологічна безпека і сталий розвиток»** спрямовує діяльність викладача й учнів на формування соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості, усвідомлення сталого розвитку, готовності брати участь у розв'язанні питань довкілля і розвитку суспільства; конкретизує роботу зі збереження й захисту навколишнього середовища.

Наскрізна лінія **«Громадянська відповідальність»** сприяє формуванню соціальної й громадянської компетентностей, розкриває суть поняття «відповідальний громадянин», визначає вектори його діяльності.

Наскрізна лінія **«Здоров'я і безпека»** активно долучається до формування безпечного для життя й діяльності середовища, орієнтуючи на розвиток учня як духовно, емоційно, соціально і фізично повноцінного громадянина, що дотримується здорового способу життя.

Метою наскрізної лінії **«Підприємливість і фінансова грамотність»** є навчання молодого покоління українців ощадливості, раціонального використання коштів, планування витрат; стимулювання у них лідерських ініціатив, прагнення успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі.

Добір навчального змісту здійснено з урахуванням таких дидактичних і методичних принципів:

1) *соціальної доцільності* (засвоєний навчальний матеріал і сформовані на його основі вміння й навички зумовлені системою соціальних цінностей і очікувань);

2) *взаємозв'язку навчання, виховання і розвитку* (наявність у змісті елементів, що забезпечують гармонійну реалізацію загальноосвітніх і предметних завдань);

3) *демократизації й гуманізації* (забезпечення суб'єкт-суб'єктних стосунків між викладачем і учнями);

4) *детермінації* (налагодження зв'язків предмета з попереднім досвідом учнів, прогнозування майбутніх успіхів);

5) *єдності теорії й практики* (засвоєний навчальний матеріал, сформовані вміння й навички мають прикладний характер, можливість застосування не лише у сфері навчальної діяльності, а й професійній та особистісній).

Організація освітнього процесу: форми і методи, технології навчання

Формами та методами організації можуть бути: рольові ігри, вільне письмо, словесне малювання, дослідницька діяльність, захист проєктів, презентації, мовна дуель, синтез думок, коло ідей, мікрофон, мозковий штурм, аналіз ситуації, «дерево рішень», «ти – редактор», «спіймай помилку», словесне моделювання, «займи позицію», лінгвістична загадка, незакінчений ланцюжок, що сприяють загальному розвитку учнів, здатних комунікативно виправдано користуватися засобами рідної мови.

Це і відтворення змісту прослуханого або прочитаного тексту за питаннями, щоб потім переказати його в цілому;

- переказ прочитаного з використанням ілюстрацій до тексту, що наочно вказують послідовність змісту;

- придумування ілюстрацій до опрацьованого тексту з наступним переказуванням його;

- переказ за поданим планом;

- розповіді учнів про побачене, пережите;

- з поданих слів скласти речення, поставити їх у потрібній формі;

- правильно будувати речення різних типів;

- конструювати речення різні за інтонацією, емоційним забарвленням.

Пропонується проведення уроків-практикумів, семінарів, консультацій, застосування технології розвитку критичного мислення, інтерактивного навчання, інформаційно-комп'ютерних технологій, які на сучасному етапі життя на уроках української мови виділяють як інноваційні.

Викладач на власний розсуд може змінити розподіл годин між темами. Години резервного навчального часу викладач може використати на свій розсуд для глибшого вивчення або повторення певного навчального матеріалу з урахуванням здібностей і навчальних можливостей учнів або для тематичного оцінювання (уроків систематизації та узагальнення).

Форми, способи і засоби перевірки та оцінювання результатів навчання

Вивчення курсу «Українська мова» передбачає два види контролю:

поточний - контроль під час вивчення теми (усне опитування, тестування, самостійні роботи, захисти проєктів і проведених досліджень тощо).

підсумковий – контроль наприкінці вивчення розділу (теми): *фронтальні*(диктант, письмовий переказ і письмовий твір) *та індивідуальні* (діалог, усний переказ, усний твір) *види контрольних робіт*, тести, бесіди тощо).

Оцінюючи результати навчальної діяльності учнів з української мови, необхідно враховувати рівень засвоєння теоретичних знань і сформованості практичних умінь, досвід творчої діяльності.

Очікувані результати	К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	
		Мовна змістова лінія	Мовленнєва змістова лінія
<p><u>Знаннєвий компонент</u> <i>Учень/учениця:</i> розуміє суть понять «мовна особистість», «мовна стійкість»; усвідомлює важливість поняття «мовна стійкість»; знає особливості вияву цієї риси.</p> <p><u>Діяльнісний компонент</u> <i>Учень/учениця:</i> організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); добре володіє українською мовою; непохитно користується у побуті й навчанні українською мовою; висловлює припущення щодо важливості цієї риси мовної особистості; аналізує риси, досвід і поведінку мовної особистості.</p> <p><u>Ціннісний компонент</u> <i>Учень/учениця демонструє:</i> готовність і потребу повсякчас спілкуватися державною мовою; готовність висловлювати власну думку; жвавий інтерес до дискусійних мовних питань; упевненість у своїх переконаннях, цінностях.</p> <p><u>Емоційний компонент</u> <i>Учень/учениця:</i> розвиває власні мовні смаки й мовне чуття.</p> <p><u>Поведінковий компонент</u> <i>Учень/учениця:</i> демонструє високу культуру поведінки.</p>	1 год.	<p>Мовна стійкість як ключова риса національномовної особистості Поняття мовної стійкості. Джерела, що живлять мовну стійкість.</p>	<p><i>Види роботи (рекомендовані):</i> читання й аналіз текстів різних стилів; визначення ознак мовної стійкості у мовленні літературних героїв; підготовка проекту «Приклади мовної стійкості у художній літературі й українському кіно»; дискусія на тему: «Чи потрібно бути мовно стійким?».</p>
<p>Соціокультурна змістова лінія <i>Мовна мода і мовний смак. Читацькі смаки. Культурний простір (моєї родини, мого міста, України). Національний дух культурного простору України. Естетичний смак українців у слові, побуті, одязі.</i></p> <p>Наскрізні лінії</p> <p>1. Здоров'я і безпека. <i>Взаємозв'язок мовної практики і здоров'я людини. Мова і безпека країни.</i></p>			

2. Громадянська відповідальність.

Відповідальність українців за долю своєї мови.

3. Екологічна безпека і сталий розвиток.

Покращення довкілля. Підтримування самобутності культури українського народу. Соціальні й екологічні показники розвитку суспільства.

4. Підприємливість і фінансова грамотність.

Мовний етикет фахівця.

Знаннєвий компонент

Учень/учениця:

розуміє суть понять «метафора», «метонімія», «антитеза», «градація», «повторення», «риторичне запитання»;
усвідомлює важливість уміння користуватися засобами мовного вираження.

Діяльнісний компонент

Учень/учениця:

організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує);
уміє користуватися засобами мовного вираження думки (інформації);

інтонує текст відповідно до норм і правил;

аналізує текст;

виявляє у тексті мовні тропи й риторичні фігури;

збагачує й увиразнює текст тропами й фігурами.

Ціннісний компонент

Учень/учениця демонструє:

готовність до написання оригінальних текстів;

здатність до публічного виступу;

живий інтерес до мови;

упевненість у результатах своєї роботи.

Емоційний компонент

відчуває естетику мови.

Поведінковий компонент

демонструє небайдужість,

активність у розгляді питань теми.

6 год.

Практична риторика

Засоби мовного вираження промови. Метафора, метонімія, їхня роль у мовленні. Риторичні фігури (антитеза, градація, повторення, риторичне запитання, звернення, порівняння).

Види роботи

(рекомендовані):

розпізнавання тропів і

риторичних фігур;

збагачення тексту й

речень тропами й

фігурами;

написання висловлень із використанням тропів і

фігур;

зміна висловлення за

допомогою тропів;

добір жанрів і текстів

для вживання

конкретних мовних

засобів;

удосконалення тексту

мовними засобами.

Соціокультурна змістова лінія

Успішні люди України й світу. Секрети успіху. Складники успіху.

Наскрізні лінії

1. Здоров'я і безпека.

Лікарські рослини. Здоровий спосіб життя: мрія чи реальність? Турбота про своє здоров'я.

Ландшафтотерапія: черпаймо сили у красі природи.

2. Громадянська відповідальність.

Перші кроки для досягнення мети.

3. Екологічна безпека і сталий розвиток.

Людина – частинка природної біосфери. Гармонійність взаємовідносин людини й довкілля. Збереження біосфери – необхідна умова виживання людини. Відродження древніх традицій ставлення до природи.

4. Підприємливість і фінансова грамотність.

Історія одного успіху.

<p><u>Знаннєвий компонент</u></p> <p><i>Учень/учениця:</i> самостійно формулює визначення поняття «морфологічна норма»; пояснює причини й закономірності вживання певних словоформ; обґрунтовує вибір написання слова, покликаючись на засвоєні морфологічні норми; усвідомлює зв'язок морфологічної норми з лексичним значенням слова; пояснює правопис окремих словоформ, узгодження та вживання їх через лексичне та граматичне значення їх; обирає нормативні варіанти вживання слів та обґрунтовує зроблений вибір.</p> <p><u>Діяльнісний компонент</u></p> <p><i>Учень/учениця:</i> організовує власну діяльність щодо засвоєння морфологічних норм української мови (визначає мету і цілі засвоєння навчального матеріалу, пов'язує вивчене з теми із практичною діяльністю, планує і проєціює застосування здобутих знань, набутих умінь і навичок у позанавчальних комунікативних ситуаціях, проводить рефлексію власної мовленнєвої діяльності з погляду додержання морфологічних норм, за потреби корегує її); користується словниками, довідковою літературою та електронними ресурсами для перевірки та вдосконалення власного рівня засвоєння морфологічних норм; аналізує усні і письмові тексти з погляду додержання морфологічних норм;</p>	<p>11 год.</p>	<p>Морфологічна норма</p> <p>Прикметник. Відмінкові закінчення прикметників. Вищий і найвищий ступені порівняння прикметників. Синонімічні способи вираження різного ступеня ознаки, використання прислівників <i>дуже, вельми, занадто, мало, вкрай, зовсім, особливо, трохи, децю, злегка</i> та ін., вживання прикметникових суфіксів і префіксів зі значенням суб'єктивної оцінки (<i>величезний, манюсінський, тонкуватий, завеликий, старенький, предобрий</i>). Прислівник. Ступені порівняння. Прикметники, що перейшли в іменники. Числівник. Складні випадки узгодження й відмінювання числівника. Дієслово, дієслівні форми. Складні випадки словозміни дієслів <i>дати, їсти,</i></p>	<p><i>Види роботи (рекомендовані):</i> складання усної розповіді про родину друга/подруги з використанням присвійних прикметників; складання діалогів у розмовному стилі із використанням прикметників, що містять суб'єктивну оцінку обговорюваних об'єктів; складання опису зимового лісу з використанням відносних прикметників; виписування з речень, тексту прикладів прикметників, що перейшли в іменники; виписування з «Книги рекордів України» речень з прикметниками у формі вищого й найвищого ступенів порівняння; складання розповіді про враження від цікавої мандрівки (екскурсії); написання есе про свою заповітну мрію; укладання переліку назв премій, конкурсів, рейтингів з використанням прикметників вищого й найвищого ступенів порівняння; складання тексту порівняльної характеристики двох</p>
--	-----------------------	--	---

<p><i>користується алгоритмами розрізнення омонімічних частин мови для нормативного вживання їх в усному і писемному мовленні; правильно здійснює синонімічну заміну одних морфологічних варіантів іншими, орієнтуючись на комунікативну доречність вживання обраної словоформи.</i></p> <p><u>Ціннісний компонент</u></p> <p><i>Учень/учениця: висловлює критичне ставлення до опрацьованого дидактичного матеріалу; відчуває відповідальність за власний рівень мовленнєвої культури, зокрема за додержання морфологічних норм в усному й писемному мовленні.</i></p> <p><u>Поведінковий компонент</u></p> <p><i>ініціює конкретні заходи чи бере участь у моделюванні навчальних ситуацій, які спрямовані на поліпшення умов засвоєння морфологічних норм; висловлює пропозиції щодо подолання труднощів у засвоєнні проблемних питань з теми; демонструє небайдужість у розгляді питань додержання морфологічних норм, помічає і коректно виправляє морфологічні помилки у власних і чужих усних і письмових текстах.</i></p>		<p><i>відповісти, бути та ін. Паралельні форми вираження наказового способу дієслів 1 та 2 особи множини (ходімо – ходім, візьміте – візьміть, визначте – визначіть, підтвердьте – підтвердіть).</i></p> <p><i>Активні й пасивні дієприкметники.</i></p> <p><i>гаджетів, фільмів, комп'ютерних програм тощо із використанням прикметників вищого ступеня порівняння; читання й переказування текстів з числівниками; планування бюджету туристичної мандрівки класу в Карпати (Холодний Яр, Шевченківськими місцями); складання й озвучення графіків чергувань, індивідуальних розкладів додаткових занять тощо із використанням числівників на позначення дат і часу; записування прислів'їв і приказок, назв пісень, кінофільмів, художніх творів, що містять числівники; складання діалогів, що містять запитання і відповіді з числівниками на позначення дат і часу певних подій; виразне читання й аналіз художнього тексту з наявними синонімічними формами займенників; читання й коментування афоризмів, що містять заперечні та неозначені займенники; складання плану на літні канікули з використанням дієслів майбутнього часу; коментування сталих виразів із дієприкметниками, що перейшли в іменники, складання з ними діалогів. (Очі завидючі – руки загребуці; Береженого Бог береже;</i></p>
---	--	---

			<p><i>Не вчи ученого їсти хліба печеного та ін); написання есе про реальну чи віртуальну мандрівку до одного з семи чудес України; складання розповіді про процес приготування певної страви, проведення досліду тощо з використанням власне кількісних, збірних і дробових числівників; складання діалогів за умовами запропонованої ситуації спілкування із використанням таких дієслів, що не мають розрізнення за категорією роду; редагування текстів з метою виправлення помилково вжитих активних дієприкметників (виступаючий – доповідач, промовець; виступаючий (живіт) – випнутий; вируючий – розбурханий, рухаючий – той, що рухає і под.).</i></p>
Соціокультурна змістова лінія			
<p><i>Традиції й модерн у культурі й суспільстві. Публічний простір України. Культурне середовище – комфортне середовище?</i></p>			
Наскрізнi лінії			
<p>1. Здоров'я і безпека.</p>			
<p><i>Мінімізація ризиків повсякдення власними силами. Небезпеки літнього й зимового сезонів. Вплив продуктів харчування на здоров'я людини.</i></p>			
<p>2. Громадянська відповідальність.</p>			
<p><i>Ознаки зрілості громадянського суспільства. Гармонійні стосунки з друзями.</i></p>			
<p>3. Екологічна безпека і сталий розвиток.</p>			
<p><i>Екологічна відповідальність. Середовище життя як цінність. Екологічний рух в Україні й світі. Гармонійна взаємодія людини й природи. Екологічна просвіта.</i></p>			
<p>4. Підприємливість і фінансова грамотність.</p>			
<p><i>Підприємливість у приказках народів світу. Підприємливість літературних героїв. Підприємливість, гідна наслідування.</i></p>			
<p style="text-align: center;"><u>Знаннєвий компонент</u></p> <p><i>Учень/учениця:</i> розуміє суть понять «синтаксична норма», «синтаксичне керування», «синтаксична помилка»;</p>	<p>15 год.</p>	<p>Синтаксична норма Поняття синтаксичної норми. Синтаксична</p>	<p style="text-align: center;"><i>Види роботи (рекомендовані):</i> <i>переказування</i> текстів різних стилів; <i>висловлення</i> власних</p>

<p>усвідомлює важливість синтаксичних умінь для розвитку мислення й мовлення; знає правила побудови складних речень.</p> <p><u>Діяльнісний компонент</u> <i>Учень/учениця:</i> організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); виявляє порушення синтаксичних зв'язків; уміє граматично правильно поєднувати слова в реченнях і словосполученнях; аналізує в тексті й реченнях приклади порушення синтаксичної норми; висловлює припущення про взаємозв'язок синтаксичної норми і чіткості, логічності, ясності тексту; виявляє у реченнях порушення правил синтаксичного керування й узгодження; пропонує правильні варіанти під час редагування тексту й речень.</p> <p><u>Ціннісний компонент</u> <i>Учень/учениця демонструє:</i> здатність логічно мислити; жвавий інтерес до своєї мовної освіти, до прав людини і питань справедливості в суспільстві; готовність до навчання з метою покращення власної поведінки; упевненість у процесі захисту прав людини і її цінностей; розуміння зв'язку між засвоєнням синтаксичної норми і формуванням соціально важливих умінь і навичок.</p> <p><u>Емоційний компонент</u> висловлює адекватні почуття у процесі роботи і враження від результатів її; відчуває емоційне задоволення від спостереження за красою довкілля.</p> <p><u>Поведінковий компонент</u> ініціює нові види роботи; ініціює спілкування, обмін інформацією з однокласниками; висловлює пропозиції щодо</p>	<p>помилка. Складні випадки синтаксичного узгодження (<i>УПА засвідчила; до міста Старий Самбір; у місті Чернівці</i>). Складні випадки і варіанти синтаксичного керування (<i>відгук про роботу, радіти з перемоги і радіти перемозі; потреба в підручниках; не вживати заходів; не викликає довіри; враження від фільму; командувач військ; багатий на копалини і багатий копалинами; близько десятої години; переміг завдяки вам; посадила біля хати, за нашими розрахунками</i>). Уживання прийменників <i>в і на</i> з географічними назвами і просторовими іменниками (<i>відбувається в Україні, побувати в Німеччині; поглянути на Україну; жити на Черкащині; піднятися на Еверест</i>). Словосполучення з прийменником <i>по</i> (<i>ніти по гриби; по цей день; блукати по полю; триватиме з лютого по квітень; кожному по сувенірові; зауваження по суті тощо</i>). Словосполучення з</p>	<p>вражень від перегляду цікавого фільму; редагування тексту/речень; формулювання цілей; написання есе ; складання речень з абрєвіатурами; діалогування на тему «Корисне дозвілля»; колективне складання розповіді про уявну (віртуальну) мандрівку Україною; ускладнення простих речень порівняльними зворотами і звертаннями; складання особистої програми збереження здорового довкілля; висловлення захоплення красою природи в улюблену пору року; висловлення пропозиції допомогти літній людині; моделювання речень, ускладнених звертаннями. написання запрошення другові-іноземцеві на спортивний матч в Україні; написання розповіді «Зірки українського спорту»; написання листа другові (подрузі) з іншої країни про спортивну подію у твоєму місті; розроблення рекомендацій щодо покровокого навантаження у заняттях спортом; складання гасел уболівальників на підтримку улюбленої команди; складання розповіді про можливості для занять</p>
--	--	---

<p>вдосконалення граматичного ладу власного мовлення; <i>висловлює</i> пропозиції щодо активізації роботи на уроці; <i>демонструє</i> небайдужість, активність у розгляді питань теми.</p>	<p>прийменниками <i>в(у), при, за, із-за</i> (<i>посяти у дощ; працювати в бібліотеці; росте при дорозі; за часів Мазепи; за активної підтримки</i>). Вживання похідних сполучників. Варіанти граматичного зв'язку підмета й присудка (<i>Він був активним учасником тих подій. Мій однокласник – директор школи. Перегляд вистави становить частину нашого плану на вихідний. Висіло багато картин; більшість громадян учора підтримали; більшість депутатів проголосувало; батько з сином відвідали; виставка-продаж вразила</i>). Пасивні конструкції з дієсловами на –ся. Синтаксичні конструкції з формою на -но, -то. Порядок слів у реченні. Односкладні й неповні речення. Прості ускладнені речення. Правила побудови складних речень. Логічні помилки в складних реченнях.</p>	<p>спортом у вашому місті (селі); <i>висловлення</i> захоплення наполегливістю й досягненнями українських параолімпійців; виконання проекту «Синтаксичні-непорозуміння»</p>
--	---	---

Соціокультурна змістова лінія

Зірки українського спорту. Улюблені види спорту українців. Шкільні змагання. Сім'я як джерело формування моральності. Міцні сімейні стосунки як родинна цінність. Дружба між людьми як цінність. Дружба справжня й несправжня. Гостинність як засіб об'єднання людей. Доброта, добротність, чуйність у ставленні до себе й до інших.

Наскрізнi лiнii

1. Здоров'я і безпека.

Межі безпеки віртуального простору. Здоров'я набагато більше залежить від звичок і харчування, ніж від лікарського мистецтва. Небезпечні вчинки. Добрі й безглузді вчинки. Наслідки вчинку.

2. Громадянська відповідальність.

Фан-клуби в Україні. Вияв громадянської активності в культурному і спортивному житті села (міста, країни). Відповідальність старшого й молодшого покоління одного перед одним. Обов'язок як моральна категорія.

3. Екологічна безпека і сталий розвиток.

Переваги екологічних видів енергії. Екологічні заборони. Екологія і тривалість життя людини. Здорове довкілля – сенс життя. Безпека як цінність для людини й людства. Протистояння добра і зла. Ціннісне ставлення до життя.

4. Підприємливість і фінансова грамотність.

Корисні звички й цінні риси підприємливої людини. Способи виходу з конфліктів. Ставлення до невдач. Репутація і значення її. Розуміння багатства і бідності.

Знаннєвий компонент

Учень/учениця:

*розуміє суть понять «пунктуаційна норма», «розділові знаки»;
усвідомлює важливість пунктуаційної грамотності;
називає правила поставлення розділових знаків.*

Діяльнісний компонент

Учень/учениця:

*організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує);
помічає і виправляє пунктуаційні помилки;
інтонує текст відповідно до поставлених у ньому розділових знаків;
аналізує в тексті розділові знаки;
пропонує варіанти розділових знаків.*

Ціннісний компонент

Учень/учениця демонструє:

*пунктуаційну грамотність;
готовність до навчання з метою покращення власної грамотності;
жвавий інтерес до літературної мови;
розуміння зв'язку між пунктуацією й інтонацією.*

Емоційний компонент

Учень/учениця:

виражає за допомогою інтонації почуття й емоції під час читання й переказування тексту.

Поведінковий компонент

Учень/учениця:

ініціює дотримання у школі мовного

14 год.

Пунктуаційна норма

Пунктуаційна помилка.
Тире між підметом і присудком у простому реченні.
Розділові знаки у простих реченнях, ускладнених

- звертаннями;
- однорідними членами речення;
- відокремленими означеннями, прикладками, обставинами;
- вставними словами і реченнями.

Кома в складному реченні.
Крапка з комою у складному реченні.
Двокрапка у складному реченні.
Тире у складному

Види роботи

(рекомендовані):

*виразне читання текстів різних стилів, інтонуювання їх відповідно до наявних розділових знаків;
редагування тексту;
записування сприйнятого на слух тексту, поставлення розділових знаків;
переписування речень і розставлення розділових знаків;
конструювання речень; використання речень зі звертаннями з різною комунікативною метою;
написання есе «Ця музика спонукає до думок»; «Читання робить нас кращими»; діалогування на тему «На добро відповідай добром, а на зло?»; «Чому Ліна Костенко назвала страшними слова «дволикість», «дворушництво», «двозначність», «двомовність», «двоєдушність»?».*

режиму; висловлює пропозиції щодо поліпшення правописної грамотності; демонструє небайдужість, активність у розгляді питань теми.		реченні. Розділові знаки при прямій мові.	
<p style="text-align: center;">Соціокультурна змістова лінія</p> <p style="text-align: center;"><i>Що більше світла і добра в житті – то краще. Робіть добрі справи – і світ довкола вас стане добрішим. Всі успіхи починаються із самодисципліни. Добра слава і ганьба. Доброму добра пам'ять. Професійна мораль. Моральні чесноти українців.</i></p> <p style="text-align: center;">Наскрізні лінії</p> <p>1. Здоров'я і безпека. <i>Бадьорий і веселий настрій – найдієвіші ліки для фізичного здоров'я. Здоров'я переважає всі життєві блага. Здоров'я – перша сходинка до щастя (Сократ). Природа – найкращий лікар. Заборона й несприйняття насилля, мародерства, обману, святотатства. Небезпека скасування моральних заборон. Розумні потреби. Аморальні стилі поведінки (демагогія, бюрократизм, міщанство, відчуження).</i></p> <p>2. Громадянська відповідальність. <i>Бути людиною — це відчувати свою відповідальність (А. Сент-Екзюпері). Правильний розподіл часу. Критичне ставлення до переконань. Бережне ставлення до культурного спадку.</i></p> <p>3. Екологічна безпека і сталий розвиток. <i>Перший обов'язок того, хто хоче бути здоровим, — очистити навколо себе повітря (Р. Роллан).</i> <i>Вияви гуманності у ставленні до всього живого. Бережне ставлення до культурного спадку. Екологічно чистий транспорт в Україні.</i></p> <p>4. Підприємливість і фінансова грамотність <i>Без довіри бізнес не розвивається. Поразки в бізнесі мають загартувати і спонукати мислити й навчатися. Гарні стосунки з людьми – запорука успіху.</i> <i>Визнання права власності й повага до нього. Ініціативність як здатність людини самостійно започаткувати свою справу. Майстри своєї справи.</i></p>			
<p style="text-align: center;"><u>Знаннєвий компонент</u></p> <p><i>Учень/учениця:</i> розуміє суть понять «стиль», «стилістична норма», «стилістична помилка»; розрізняє стилістичне забарвлення лексичних і словотворчих засобів мови; знаходить у тексті стилістично забарвлені морфологічні засоби, варіанти граматичних форм; розрізняє відтінки значень простих речень; знаходить у реченні стилістично забарвлені засоби простого і складного речення; усвідомлює важливість стилістичних умінь; називає види стилів і розрізняє їх.</p> <p style="text-align: center;"><u>Діяльнісний компонент</u></p> <p><i>Учень/учениця:</i> організовує свою діяльність (мотивує,</p>	10 год.	<p>Стилістична норма</p> <p>Стилістична помилка. Стилістичне використання багатозначних слів і омонімів, синонімів, антонімів і паронімів. Стилістичні особливості слів іншомовного походження. Стилістичне забарвлення лексики. Книжна й розмовна лексика. Оцінна лексика.</p>	<p><i>Види роботи (рекомендовані):</i> <i>редагування текстів різних стилів;</i> <i>уточнення значень слів і сфери вживання їх;</i> <i>розрізнення близьких за значенням слів;</i> <i>заміна в тексті слів синонімічними;</i> <i>вибирання з лексичного запасу або зі словника найбільш влучного для висловлення власної думки;</i> <i>складання речень з поданими синонімами;</i> <i>визначення стилістичного забарвлення словотворчих засобів;</i> <i>розрізнення відтінків</i></p>

<p>ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); <i>визначає</i> доречність використання в тексті стилістично забарвлених лексичних і фразеологічних засобів; <i>здійснює</i> синонімічну заміну з метою увиразнення стилю; <i>проводить</i> заміну стилістично нейтральних мовних засобів стилістично забарвленими і навпаки; <i>виявляє</i> порушення стилістичної норми; <i>уміє</i> редагувати текст; <i>виявляє</i> у тексті стильові ознаки; <i>порівнює</i> тексти різних стилів.</p> <p><u>Ціннісний компонент</u> <i>Учень/учениця демонструє:</i> <i>вміння</i> обирати мовно-виражальні засоби залежно від мети й ситуації спілкування; <i>готовність</i> до навчання з метою покращення власного мовлення; <i>жвавий інтерес</i> до граматичного багатства української мови.</p> <p><u>Емоційний компонент</u> <i>Учень/учениця:</i> <i>висловлює</i> адекватні почуття, відтворені автором у тексті.</p> <p><u>Поведінковий компонент</u> <i>Учень/учениця:</i> <i>демонструє</i> небайдужість, <i>активність</i> у розгляді питань теми, <i>відповідальність</i> за мовні вчинки.</p>		<p>Стилістична роль неологізмів і застарілої лексики. Стилістичне забарвлення фразеологізмів. Виразальні можливості фразеологізмів. Стилістичні особливості засобів словотвору. Стилістичні особливості частин мови. Вимоги до вживання синтаксичних одиниць у різних стилях.</p>	<p>значень простих речень; <i>розрізнення</i> синонімічних речень; <i>заміна</i> в тексті речень стилістично доречними; <i>складання</i> речень для певного стилю <i>визначення</i> й обґрунтування стилю.</p>
---	--	--	--

Соціокультурна змістова лінія

Скарби, що визначають сенс життя. Сьогодення нашої країни. Духовні цінності. Соціальне піклування (піклування одне про одного, про родину, про людей похилого віку...). Нове в культурі мого народу. Наслідування чи ігнорування традицій. Культурні запозичення. Як не відіуратися свого.

Наскрізнi лінії

1. Здоров'я і безпека.

Відпочинок і спокій – найкращі ліки. Рухайся більше – проживеш довше. Гімнастика – цілюща частина медицини. Позитивні думки і неконфліктна поведінка – запорука здоров'я. Взаємозв'язок мовної практики і здоров'я людини. Мова і безпека країни.

2. Громадянська відповідальність.

Міра відповідальності формує патріотизм. Роль кожного громадянина у відродженні традицій і зміцненні державності. Роль кожного громадянина у процесі розвитку мови. Мовні обов'язки громадянина України. Відповідальність за долю мови.

3. Екологічна безпека і сталий розвиток.

Природа не пробачає жартів і насилля над нею. Природа – єдина книга, кожна сторінка якої сповнена глибокого змісту (Й. Гете). Раціональне використання природних ресурсів. Переваги велосипеда як екологічно чистого виду транспорту. Облаштування парків, алей, набережних.

Благоустрій прибудинкових територій. Національні архітектурні традиції.

4. Підприємливість і фінансова грамотність.

Вчимося працювати ефективно й результативно. Фінансові заощадження як ознака фінансової грамотності.

<p><u>Знаннєвий компонент</u> розуміє суть слів і понять «мовленнєвий жанр», «привітання», «представлення», «пояснення», «інструкція», «повідомлення», «похвала», «осуд», «рецензія», «характеристика», «вибачення»; усвідомлює важливість володіння жанровим багатством;</p> <p><u>Діяльнісний компонент</u> Учень/учениця : організовує свою діяльність (мотивує, ставить цілі, планує, прогнозує, контролює, здійснює рефлексію, коригує); уміє користуватися жанрами у різних ситуаціях спілкування; аналізує тексти рецензій, привітань, характеристик тощо; використовує у практиці мовлення мовленнєві жанри; складає оригінальні тексти привітань, рецензій, пояснень тощо;</p> <p><u>Ціннісний компонент</u> Учень/учениця демонструє: готовність до спілкування, налагодження стосунків; готовність до навчання з метою покращення власної поведінки; жвавий інтерес до навчальних тем; розуміння зв'язку між вивченням риторики і формуванням соціально важливих умінь і навичок; впевненість у процесі виголошення підготовлених текстів.</p> <p><u>Емоційний компонент</u></p>	<p>10 год.</p>		<p>Практична риторика Інформаційні жанри (представлення, пояснення, інструкція, повідомлення) Діалогічні жанри (бесіда, телефонна розмова, листування). Оцінювальні жанри (похвала, осуд, рецензія, характеристика). Етикетні жанри (привітання, вибачення). <i>Види роботи (рекомендовані):</i> збирання необхідної інформації й допоміжного матеріалу для написання текстів різних жанрів; написання текстів різних жанрів; удосконалення підготовлених текстів; виголошення підготовлених текстів; аналіз і самоаналіз навчальної та комунікативної діяльності.</p>
---	-----------------------	--	---

<p>Учень/учениця: висловлює адекватні почуття і враження від результатів роботи.</p> <p><u>Поведінковий компонент</u></p> <p>Учень/учениця: ініціює проведення рольових ігор із застосуванням мовленнєвих жанрів; демонструє <i>небайдужість</i>, <i>активність</i> у розгляді питань теми.</p>			
--	--	--	--

Соціокультурна змістова лінія

Краса довкілля. Красиві вчинки і стосунки. Мозаїка української душі (миролюбність, сміливість, волелюбність, духовність, образність сприйняття, сентиментальність, сердечність, кмітливість, життєрадісність тощо).

Наскрізнi лінії

1. Здоров'я і безпека.

Повага до себе і свого здоров'я.

2. Громадянська відповідальність.

Повага до родини. Відповідальність за добробут батьків.

3. Екологічна безпека і сталий розвиток.

Українські звичаї на сторожі безпеки.

4. Підприємливість і фінансова грамотність.

Підприємницька спритність. Пунктуальність як риса підприємця. Уміння робити висновки з помилок.

Згод – резерв на розсуд учителя